

Vergaderjaar 2008–2009

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 710

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 oktober 2008

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij vijf fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC):

1. Mededeling mandaat evaluatie Europese Onderzoeksraad;
2. Verordening inzake vangstmogelijkheden voor visbestanden in de Oostzee; (Kamerstuk 22 112, nr. 711)
3. Richtlijn inzake wijziging van de icbe richtlijn; (Kamerstuk 22 112, nr. 712)
4. Richtlijn betreffende machines voor de toepassing van pesticiden; (Kamerstuk 22 112, nr. 713)
5. Fiche mededeling inzake strategie voor marien en maritiem onderzoek. (Kamerstuk 22 112, nr. 714)

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
F. C. G. M. Timmermans

1. Algemene gegevens

Voorstel: Mededeling over de methodologie en het mandaat voor de evaluatie door onafhankelijke deskundigen van de structuren en mechanismen van de Europese Onderzoeksraad

Datum Commissiedocument: 26 augustus 2008

Nr. Commissiedocument: COM(2008) 526

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&Dosld=197343

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board:
Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad: Behandelingstraject in de Raad is nog onduidelijk. Voorzitterschap verwacht input van lidstaten en zal op basis daarvan een voorstel voorleggen in de Raadwerkgroep Onderzoek over hoe deze inbreng door de Raad richting de Commissie kenbaar gemaakt zal worden.

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

De Europese Onderzoeksraad (ERC) beoogt een belangrijke bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Europa's onderzoekscapaciteiten door ondersteuning van grensverleggend onderzoek dat op basis van open competitie binnen Europa en uitsluitend aan de hand van het criterium excellentie door individuele teams wordt uitgevoerd. De basis voor de ERC ligt in de beschikking van de Raad voor het specifiek programma «Ideeën» van het 7e Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Ten opzichte van eerdere kaderprogramma's is dit een nieuw en meer wetenschappelijk gericht programma.

De operationele grondbeginselen van de ERC – wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie en transparantie – zijn vastgesteld en bevestigd tijdens het politieke debat. Tijdens de daarop volgende onderhandelingen, waarbij het Europees Parlement en de lidstaten te kennen gaven dat zij het concept van de ERC breed steunden, werd de aard van zijn uitvoeringsstructuur grondig besproken. Het voorstel van de Commissie om de organisatie, behoudens een latere prestatie-evaluatie, in de vorm van een uitvoerend agentschap te gieten, werd uitgebreid besproken en aanvaard om te garanderen dat de ERC op langere termijn onder optimale omstandigheden zou kunnen opereren.

Deze mededeling voorziet in het voorstel van de Commissie over de methodologie en het mandaat voor de evaluatie van de structuren en mechanismen van de ERC, als bepaald in de wetgeving betreffende het Zevende Kaderprogramma.

De Commissie stelt voor deze evaluatie te laten uitvoeren door onafhankelijke deskundigen. Het panel van deskundigen zal bestaan uit een voorzitter en vier andere leden alsmede een rapporteur. Voor hun evaluatieonderzoek zullen de panelleden gebruik maken van mondelinge en schriftelijke gegevens van stakeholders, bestaande gegevens inclusief

monitoring- en evaluatiestudies en ad hoc analyses, zoals bijvoorbeeld van statistische informatie. Ook de Wetenschappelijke Raad van de ERC zal volledig bij de werkzaamheden worden betrokken.

De criteria voor de evaluatie zijn gebaseerd op de grondbeginselen van de ERC: wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie en transparantie. Waarbij dus steeds de vraag is of de structuur en mechanismen van de Europese Onderzoeksraad deze criteria voldoende waarborgen.

In februari 2009 zullen de deskundigen worden benoemd en in juli 2009 met een eindverslag komen. Het panel zal een eindverslag opstellen met aanbevelingen en conclusies, inclusief een analyse en evaluatie van de adequaatheid of tekortkomingen van de bestaande structuren en mechanismen en of eventuele vereiste wijzigingen als «technische oplossingen» kunnen worden beschouwd (bijvoorbeeld aanpassingen van het model van het uitvoerend agentschap) dan wel als wezenlijke organisatorische en/of juridische kwesties worden gezien. Op grond van de uitkomst van de evaluatie moet de Commissie, in overleg met de Wetenschappelijke Raad, het initiatief kunnen nemen voor de wetgevende voorstellen die nodig worden geacht.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wetten regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

In de mededeling wordt geen wet- of regelgeving aangekondigd. Het betreft een voorstel ten aanzien van de methodologie en het mandaat voor de evaluatie van de structuren en mechanismen van de Europese Onderzoeksraad. Met dit voorstel komt de Europese Commissie tegemoet aan het verzoek van de lidstaten en het Europees Parlement om de evaluatie tijdens de onderhandelingen over het specifiek programma «Ideeën» van het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek.

Subsidiariteit en proportionaliteit zijn niet aan de orde, aangezien het geen nieuwe wet- of regelgeving betreft. Deze evaluatie doet recht aan het Zevende Kaderprogramma besluit uit 2006. Mocht deze evaluatie aanleiding zijn tot herziening van dat besluit aangaande de structuur van de ERC dan zal de Europese Commissie met een voorstel daartoe komen.

Er zijn geen financiële gevolgen van deze mededeling te verwachten aangezien de budgettaire positie van het programma «Ideeën», waar de ERC uitvoering aan geeft, vastligt in het besluit over het Zevende Kaderprogramma. Het gaat bij deze evaluatie uitsluitend over de structuren en mechanismen van de Europese Onderzoeksraad.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland is van mening dat deze mededeling over de methodologie en het mandaat voor de evaluatie van de ERC een evenwichtige indruk maakt. De mededeling doet recht aan het Zevende Kaderprogramma besluit waarin voorzien is in deze evaluatie van de ERC in 2009, vooruitlopend op de midterm evaluatie van het Zevende Kaderprogramma in 2010. Bij de oprichting van de ERC heeft Nederland ervoor gepleit dat deze evaluatie er zou komen. Nederland is voorts van mening dat het instellen van een evaluatiepanel van deskundigen een goede werkwijze is. Belangrijk daarbij is wel dat de panelleden een sterke academische achtergrond hebben, kennis van bestuurlijke organisatiestructuren en Europese regelgeving en veel kennis van onderzoeksfinanciering.

Nederland heeft in de onderhandelingen over het programma «Ideeën» steeds op het standpunt gestaan dat de Europese Onderzoeksraad zoveel mogelijk autonoom moet kunnen functioneren bij de uitvoering van dit programma. Met name de autonomie van de Wetenschappelijke Raad moet gegarandeerd zijn om te kunnen waarborgen dat het criterium van wetenschappelijke excellentie leidend is voor het honoreren van voorstellen. Nederland hecht belang aan de grondbeginselen van de ERC en vindt dat hieraan niet getornd mag worden en dat de ERC zoveel mogelijk onafhankelijkheid moet krijgen (behouden). Om die reden heeft Nederland tijdens de onderhandelingen over het Zevende Kaderprogramma ook ingestemd met een tussentijdse evaluatie om de structuren en mechanismen van de ERC te beoordelen en te toetsen aan de criteria van wetenschappelijke excellentie, autonomie, efficiëntie en transparantie.

In de uitvoering blijkt dat het stelsel van regels van het Zevende Kaderprogramma niet altijd in voldoende mate is toegerust voor de doeleinden van – met name – efficiëntie en transparantie van het Ideeën programma. Nederland is daarom van mening dat een goede evaluatie van belang is en dat bezien moet worden of andere structuren of mechanismen deze criteria van de ERC beter kunnen ondersteunen.

De timing van deze evaluatie komt overeen met wat in het Zevende Kaderprogramma besluit is afgesproken, echter voor de evaluatie van het criterium van wetenschappelijke excellentie is deze evaluatie aan de vroege kant. De vraag of de ERC de beste mensen weet te selecteren kan nog niet echt worden beantwoord omdat de eerste lichting onderzoekers pas net van start is gegaan met het uitvoeren van onderzoek. Zodoende zou de evaluatie zich moeten richten op de vraag of met de huidige structuur de voorwaarden zijn geschapen voor behoud van onafhankelijkheid en het stimuleren van wetenschappelijke excellentie.